

DANMARKS STATISTIK
STATISTISKE MEDDELELSER
FJERDE RÆKKE TO OG FYRRETYVENDE BIND
FJERDE HÆFTE
COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 42 4me LIVRAISON

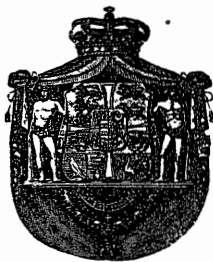
HØSTENS UDFALD I DANMARK 1913

FORELØBIG REDEGØRELSE

CARACTÈRE DE LA RÉCOLTE EN DANEMARK 1913

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

PUBLIÉ PAR LE DÉPARTEMENT DE LA STATISTIQUE

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1913

Udgivet i November 1913.

Som sædvanlig har Departementet gennem Amterne indhentet Oplysninger om Aarets Høstudbytte, saaledes som dette frembyder sig for et foreløbigt Skøn. I de to første Afsnit af nærværende Redegørelse gives, paa samme Maade som for de foregaaende Aar, en paa Grundlag af Maanedsoversigterne fra Meteorologisk Institut samt Beretninger i landøkonomiske Fagskrifter udarbejdet Fremstilling af Landbrugsaarets Vejrforhold og disses Indvirkning paa de forskellige Afgrøder. Selve Resultaterne af Amternes Indberetninger, hvoraf den sidste (fra Odense Amt) først kom Departementet i Hænde den 11. November, findes gengivne i Tabellen Side 24 med de dertil knyttede Bemærkninger (Afsnit 3)¹⁾.

1. Klimatiske Forhold.²⁾

I Landbrugsaarets første to Maaneder, Oktober og November, var Vejret — ligesom i det foregaaende Landbrugsaaers Slutning — køligt, dog efterhaanden i aftagende Grad. I Oktober var Maanedens Middelttemperatur 1° under Normalen (7,1° paa Landbo-

¹⁾ Materialet til den i nærværende Hæftes 3. Afsnit indeholdte foreløbige Karakteristik af Aarets Høst tilvejebringes ved Skemaer, der gennem Amterne bl. a. tilstilles de landøkonomiske Foreninger og et stort Antal Landbrugere i de forskellige Egne. Der spørges i disse Skemaer ikke om Høstafgrødernes Foldudbytte, men for hver af Hovedafgrøderne meddeles ved Hjælp af Karakterbetegnelser et foreløbigt Skøn over Udbyttets Mængde og Godhed i den paagældende Egn. — I Modsætning hertil hviler Departementets endelige Høstberetninger paa Opgivelser fra de kommunale Raad om det gennemsnitlige Foldudbytte i hvert enkelt Sogn. Medens de foreløbige Indberetninger om Høsten indsendes i Slutningen af Oktober, meddeles Opgivelserne om Foldudbyttet først i Begyndelsen af Januar Maaned, altsaa paa et Tidspunkt da der kan antages at foreligge saa omfattende Tærskningsresultater, at man med tilstrækkelig Sikkerhed kan lægge de kommunale Raads Opgivelser til Grund for Beregningerne af Mængdeudbyttet af de forskellige Afgrøder. Efter Afslutningen af disse Beregninger offentliggøres Hovedresultaterne i »Statistiske Efterretninger« (i første Uge af Marts), og en udførlig Beretning udsendes derefter i Regelen omkring 1. April.

²⁾ Samtlige Temperaturangivelser er i Grader Celsius.

højskolen) og i Tarm endog $2,8^{\circ}$ under den sædvanlige, hvilket navnlig skyldtes Maanedens første Halvdel, da Temperaturen nu og da gik ned til ca. 8° under Normalen, og som bragte Frost i alle Landsdele (mellem $\div 2^{\circ}$ og $\div 7^{\circ}$). I November, hvor Maanedens normale Middeltemperatur paa de to nævnte Stationer er $3,3^{\circ}$ og $4,0^{\circ}$, var Gennemsnittet ca. $\frac{1}{2}$ Grad under Normalen; Temperaturen var hyppigt vekslende, snart under og snart over den sædvanlige og med et ret stort Antal Frostdage, indtil $\div 7,3^{\circ}$ (den 29. November i Sæby). December forløb derimod meget mildt, idet Temperaturen paa de nævnte Stationer var henholdsvis $4,2^{\circ}$ og $5,0^{\circ}$, hvilket er $3,5^{\circ}$ og $4,2^{\circ}$ over Normalen, idet Varmegraden uafbrudt fra Maanedens tredie Dag var »for varm«. Meteorologisk Institut bemærker herom, at København siden 1798 kun fire Gange har haft en lignende mild December, nemlig i 1806, 1843, 1857 og 1898. Ligesom December bragte ogsaa de øvrige Vintermaaneder, om end i noget mindre udpræget Grad, mildt Vejrlig; paa Landbohøjskolen er Normalen i Januar $\div 0,5^{\circ}$, i Februar $\div 0,4^{\circ}$ og i Marts $1,1^{\circ}$; men disse Temperaturer blev overskredne med henholdsvis $0,5^{\circ}$, $1,5^{\circ}$ og $2,9^{\circ}$, medens Afvigelserne fra Stedets almindelige Varmegrad i Tarm var endnu større, nemlig $3,4^{\circ}$ i Januar, $2,3$ i Februar og $2,8$ i Marts. Sidstnævnte Maaned udmærkede sig i øvrigt ganske i Lighed med December ved en »for varm» Periode, der varede uafbrudt fra Maanedens tredie Dag til dens Slutning. — Vinterhalvaaret havde væsentlig kun to Frostperioder, nemlig i Januar Maanedes to sidste Tidøgn indtil 3. Februar og endvidere fra 11. Februar indtil 3. Marts. De laveste Kuldegrader faldt i disse to Perioder den 28.—31. Januar med $\div 4,9^{\circ}$ til $\div 18^{\circ}$ og i Februar d. 22. og 23. med $\div 2,0^{\circ}$ til $13,3^{\circ}$; de laveste Temperaturer aflæstes i Januar ved Aars i Nordjylland, i Februar i Holbækegnen. — Snelæg er væsentlig kun noteret for een Periode, og kun i ret ringe Mængde, nemlig for Januar Maanedes sidste Halvdel, da Nedbøren vedvarende faldt som Sne og dækkede Jorden Maanedens ud og i de første Dage af Februar; herefter var der — bortset fra enkelte Dage — intet væsentligt Snelæg. Nedbøren i Vinterhalvaaret var som Helhed

Middelvarmen i °C paa forskellige Stationer i Maj—August 1913
og efter 40 Aars Maalinger (1861—1900)

	Maj		Juni		Juli		August		Maj—August	
	1913	Normalen	1913	Normalen	1913	Normalen	1913	Normalen	1913	Normalen
V. Brønderslev	10,4	9,6	13,2	13,7	15,1	15,1	13,9	14,8	13,2	13,3
Herning	11,4	9,8	14,3	14,0	15,9	15,2	14,7	14,8	14,1	13,5
Ryslinge	11,4	10,0	13,6	14,1	15,2	15,7	14,5	15,2	13,7	13,8
Landbohøjsk.	12,4	10,6	15,1	15,2	16,3	16,7	15,4	16,0	14,8	14,6
Abed	11,2	10,8	13,7	14,9	15,4	16,6	14,6	16,1	13,7	14,6
Hele Landet.	11,2	10,2	14,1	14,5	15,6	16,0	14,9	15,6	14,0	14,1

meget rigelig, idet den paa Øerne overskred Normalen med 60—70 mm (undtagen paa Bornholm, hvor Nedbøren var noget mindre); i Jylland blev Normalen overskredet med ca. 100—130 mm, undtagen i Hjørring Amt, hvor Overskridelsen kun var 75 mm, men Aarstidens samlede Nedbør fordelte sig meget ulige paa Tidsrummet, idet $\frac{2}{3}$ deraf faldt i Periodens første tre Maaneder; i Halvaarets sidste tre Maaneder var Nedbøren normal. Vinterhalvaarets normale Nedbør er fra ca. 250 mm (Københavns Amt) stigende mod Vest til ca. 330 mm (Ribe Amt).

I April fortsatte den milde Periode sig indtil Maanedens 6. Dag, men derefter fulgte ca. et Tidøgn, der laa lige saa meget under Normalen, som Maanedens første Uge havde ligget derover, hvorefter Maaneden sluttede med en »for varm« Periode, der kulminerede i Maanedens sidste Dage med Temperaturer op til 28°, og hvis Middeltal var 11—12° over Normalen. I Modsætning hertil var Temperaturen den 11.—14. nede paa ca. $\div 2^\circ$ til $\div 12^\circ$ og som Helhed $4\frac{1}{2}$ —7° for kold.

Temperaturforholdene i Maj—August fremgaar af ovenstaaende Tabel, der som Helhed viser, at disse Maaneders Middeltemperatur laa tæt op til den normale, og at dette Resultat skyldtes Maj Maanedes høje Varmegrad, 1,0° over Normalen, medens navnlig August i alle Egne var »for kold«; hele Landets Tempe-

Oversigt over Nedbøren i Millimeter i Juni, Juli og August.

Amter	1913				Juni—August tilsammen		
	Juni	Juli	August	Til- sam- men	1912	1911	1861—85
Københavns Amt.	43,1	45,4	65,0	153,5	245	160	185
Frederiksborg —	48,9	38,8	86,0	173,7	269	183	190
Holbæk —	36,9	41,4	73,4	151,7	275	174	168
Sorø —	30,5	56,2	61,9	149,6	251	157	175
Præstø —	36,9	42,3	59,9	139,1	239	130	181
Bornholms —	17,0	31,6	94,5	143,1	205	122	161
Maribo —	38,4	49,0	48,9	136,3	234	146	168
Svendborg —	45,7	45,2	47,4	138,3	230	154	200
Odense —	36,7	27,6	45,9	110,2	201	156	183
Vejle —	48,9	34,4	41,6	124,9	204	166	204
Aarhus —	39,3	37,9	59,4	136,6	235	144	200
Randers —	38,4	28,3	69,7	136,4	321	129	187
Aalborg —	53,8	19,7	56,0	129,5	336	163	184
Hjerring —	41,4	25,2	52,7	119,3	328	176	179
Thisted —	35,6	19,3	36,6	91,5	310	116	201
Viborg —	40,0	29,9	55,0	124,9	268	118	189
Ringkøbing —	44,1	19,5	48,4	112,0	244	128	203
Ribe —	56,3	25,9	40,6	122,8	202	157	210
Gennemsn. f. hele Landet	41	37	53	131	245	150	183
Middelnedbør for hele Landet efter lagtgælsenerne 1861—85 . . .	47	66	70	183	—	—	—

ratur var i denne Maaned $0,7^{\circ}$ under Normalen. Men iøvrigt vil det ses, at det navnlig har været i Landets sydøstlige Egne, at Varmegraden har været forholdsvis lav, særlig i Modsætning til Herning, der viser $0,6^{\circ}$ over Normalen.

Nedbøren i Sommerhalvaaret var som Helhed ringe. I April og Maj, hvor den normale Nedbør tilsammen er 60 mm, stigende mod Syd og Vest til 85 mm, naaede kun Maribo Amt noget over 60 mm, medens Københavns Amt stod lavest med kun 39 mm. Det var særlig Maj Maaned, hvis Nedbør var ringe, saaledes navnlig i Sjællands fire nordligste og vestligste Amter samt Bornholm, der kun fik 16—19 mm. Nedbøren i Juni—August ses af ovenstaaende Oversigt, hvoraf det fremgaar, at Nedbøren i Juni som

Helhed nærmede sig det normale Forhold, hvorimod Regnmængden i Juli i alle Egne var under den sædvanlige, og nogle Egne fik endog kun $\frac{1}{3}$ af Normalen, saaledes Aalborg, Thisted og Ringkøbing Amter (ca. 19 mm), medens Sorø Amt fik tre Gange saa meget. Regnmængden i August var ogsaa som Helhed under Normalen, men denne blev dog overskredet i nogle Landsdele, saaledes i Nordsjælland og paa Bornholm, medens Nedbørmængden navnlig i det nordlige og vestlige Jylland var lille. For hele Landet under eet var Nedbøren i Sommermaanederne (Juni—August) 1913 ikke mindre end 52 mm under det normale. For Frederiksborg Amt naar Nedbørmængden nær op til Normalen, medens Thisted Amt ikke fik stort mere end Halvdelen af den sædvanlige Sommer-Regnmængde. Selv i Sammenligning med det tørre Aar 1911 var Nedbørstallene for Sommeren 1913 lave og Regnmængden var i dette Aars Sommer for Landet som Helhed over 100 mm mindre end i Sommeren 1912. Det maa endvidere erindres, at det var August, der gav den rigeligste Nedbør, hvad der var til Ulempe for Høstarbejdet, og flere af de Egne, der her fik størst Nedbør, var de samme, som fik mindst Regn i Maj, saaledes Nordsjælland og Bornholm.

I September var Middelttemperaturen noget ($0,3^\circ$) over Normalen, men dog med en Del »for kolde« Dage i Maanedens første Tidøgn. Nedbøren var som Helhed under Normalen, 50—80 mm, men stadig meget ulige fordelt og som Helhed mindre paa Øerne end i Jylland; her fik Thisted Amt saaledes 82 mm, medens Hjørring Amt kun fik 21 mm. Men ogsaa mere lokalt viste det samme sig, saaledes fik en Station tæt ved Rødby 100 mm, medens Nykøbing paa Falster kun fik 33 mm. I Landets sydlige Dele faldt Nedbøren ret rigelig i Maanedens første Dage.

2. Landbrugsforholdene i Almindelighed.

Høsten i 1912 blev under vanskelige Forhold først afsluttet lige til det nye Landbrugsaaars Begyndelse (1. Oktober), hvilket i stort Omfang havde til Følge, at Vintersædens Lægning faldt senere end ønskeligt. Landbrugsaarets første Ugeberetning lyder

ogsaa paa, at Hovedarbejdet har været Vintersædens Saaning, der dog væsentlig mentes at være afsluttet ca. 9. Oktober. Jorden var tør og knodet i lerede Egne, og Spiringen foregik langsomt i det kolde Vejr, saa at selv tidlig saaede Marker var tilbage i Udvikling. Under Efteraarsmaanedernes skiftende Vejrforhold vekslede Beretningerne om de ny Afgrøders Udvikling fra Uge til Uge, idet man snart saa lysere derpaa og snart det modsatte. Ved Aarets Slutning udtaltes det, at der Landet over kun fandtes faa fuldt ud gode Besaaninger, om end Plantebestanden var ret tilfredstillende. Udlægsmarkerne derimod var ofte endog mere frodige end ønskeligt. — Om Efteraarets Indbjærgning af Aarets Roehøst lød Beretningerne heller ikke ikke gunstigt, dels paa Grund af en tidlig Frostperiode og dels fordi det efterfølgende regnfulde Vejr besværliggjorde Sammenkørselen af den iøvrigt store Afgrøde, der først blev anset for at være tilendebragt ved November Maanedes Udgang. — Ogsaa selve Efteraarsarbejdet med Jordbehandling m. v. foregik under vanskelige Betingelser; sent paabegyndte som de var, lykkedes det som oftest ikke at faa Arbejderne afsluttet inden Aarsskiftet.

Det ny Aar begyndte med mildt Vejr, gunstigt for Vintersædmarkerne, der senere under Frostperioden i Januar var beskyttede af et Snelæg, der svandt noget ind i Februar, hvorefter de ny Afgrøders Udseende viste sig ret lovende. Forhaabningerne blev senere ind i Marts ikke lidt nedstemte under vekslende Vejr med Nattefrost og stærk Dagsol; men med Marts Maanedes sidste Uge tegnede Udsigterne ved det indtraadte milde Vejr nogenlunde lyse for Vintersæden, og om Udlægsmarkerne hed det, at de absolut var meget lovende.

Den 26. Marts indgik de første Beretninger om paabegyndt Foraarsarbejde til Vaarsædens Lægning, men uagtet det mildere Vejr endnu holdt sig godt 10 Dage ind i April, skred Jordbehandlingens kun smaat fremad, fordi Jorden som oftest var for tung og ubekvem i Undergrunden, og endnu i Beretningerne fra 23. April klagedes der almindeligt fra alle Egne over stærk Nattefrost, som standsede alt Jordarbejde til langt op paa Dagen.

Det var derfor kun fra de sydlige Øer, at der midt i April forelaa enkelte Beretninger om afsluttet Saaning af Korn. Paa Øerne som Helhed og i Jyllands sydlige Egne meldtes der først i April Maanedes sidste Dage, at Saaningen var tilendebragt under gode Forhold med sommerligt Vejr. Der kom dog snart stærkt stormende Vejr — til lige saa megen Fortræd for de nyspirede Afgrøder som for de sent saaede Marker, og særlig uheldige var disse Vejrforhold for de lette Jorder.

Om Afgrødernes senere Udvikling lød Beretningerne sidst i Maj paa, at der — trods Jordens store Vintervæde — næsten overalt trængtes til en blødende Regn, og saadan var kun falden i faa Egne og kun lokalt. Af Afgrøderne havde især Hveden, men ogsaa tidlig saaet Vaarsæd klaret sig bedst, medens Rugen i Modsætning til Hveden som oftest var tynd. Ind i Juni Maaned saa man en Del lysere paa Udviklingen og betegnede den som absolut lovende undtagen for Rugen, medens det i Beretningerne otte Dage senere hed, at stærke Storme atter havde skadet Vegetationen i ikke ringe Grad. Først i Juli var Bygget under Skridning, og i Maanedens sidste Dage paabegyndtes Rughøsten paa lettere Jord.

Henimod Midten af August var Høsten i fuld Gang; Arbejdet var skredet godt frem trods mange smaa Byger, og en Del Rug var bragt i Hus under meget gode Forhold. Høstningen foregik let, idet Maskinerne arbejdede godt i de staaende og som oftest ikke meget fyldige Afgrøder; men det hed sig almindeligt, at Sæden var tvemoden, saa at man skulde være meget varsom med Hobsætning og Indkørsel. Omkring den 20. August var man i de uheldigste Egne ikke naaet videre paa Grund af hyppige og ret stærkt blødende Regnbyger, som fremkaldte almindelig Klage over Sædens ualmindelig hurtige Spiring i Hobene. I Maanedens sidste Uge kom der opklarende Vejr; men Høstarbejdet skred dog, trods ringe Nedbør, ikke hurtigt frem, fordi Vejret var stille med taagede Morgener uden tørrende Blæst op paa Dagen. Det blev derfor ikke nogen tidlig afsluttet Høst; først i Midten af September ansaas den for afsluttet, omtrent samtidig i alle Egne, thi

de Landsdele, som i Reglen er sildigst paa Færde, havde haft de gunstigste Arbejdsforhold til Høstarbejdet. Fra alle Egne hørte man — saaledes som det sædvanlig er Tilfældet under vanskelige Høstforhold — bestemt udtalt, at den sidst indbragte Sæd blev langt bedre bjærget i Hus end en stor Del af den, der var hjemkørt paa et tidligere Tidspunkt. —

Aarets Vintersædsafgrøder havde — paa Grund af den sildige Saaning og det kolde Vejr i Oktober Maaned — ikke gode Førstebetingelser for den senere Udvikling. Dette gik især ud over Rugen, som i mindre Grad end de øvrige Sædarter besidder Evne til under den senere Udvikling at kunne indvinde det tabte, thi selve Vinteren skadede ikke, men Plantebestanden var for ringe, fordi den ikke havde »busket« sig. Gennemskridning foregik ret tidligt og Blomstringen ligesaa, men ikke under gode Forhold. Hvedens første Kaar var vel ikke stort bedre end Rugens, men ved sin langsommere Udvikling i den tidlige Vækstperiode havde den bedre Betingelser, saa at den ved Foraarets Komme havde en tæt og frodig Plantebestand, der, om end ikke høj af Vækst, efter Skridningen viste fyldige Aks. — Om Vaarsæden kan omtrent det samme siges som om Vintersæden, at Førstebetingelserne for den kommende Høst ikke var særlig gunstige. Saaningen faldt noget sent, hvad der var mest føleligt for Landets »tidlige« Egne. Foraarsvarmen lod ogsaa længe vente paa sig, hvortil kom den ringe Nedbør navnlig i Maj, saa at megen Sæd først spirede sent og gav tvemodne Afgrøder. Bygget udviklede sig dog ret fyldigt, hvorimod Havren ofte var tynd.

Af Rodfrugterne blev Foderroerne lagt nogenlunde rettidigt (7.—14. Maj), men Spiringen var ofte mangelfuld, fordi Jorden var for tør i Overfladen. Sukkerørernes Udtynding ansaas for afsluttet ca. 10. Juni, Foderroernes først senere. Af disse kunde de fremmeligste Afgrøder dække Jorden først i Juli; men Udviklingen var meget forskellig, og i de Egne, der fik mindst Regn, udviklede Rodfrugtafgrøderne sig sent.

Kløver- og Græsmarkerne havde om Efteraaret en særlig frodig Udvikling, som Vinteren ikke forringede; men trods den

gode Plantebestand gav Kløverhøsten mindre Udbytte end forventet paa Grund af den kolde April og den regnfattige Maj; Agerhøet saavel som det rigelige Udbytte af Engene blev øjærgtet under meget gode Forhold, henholdsvis 25. Juni og ca. 20. Juli. For Græsmarkernes Udvikling har Aarets ringe Nedbør med megen Dagsol virket hæmmende. Køernes Udbinding³faldt ca. 14. Maj, altsaa ikke særlig tidligt, og ved Udløbet af Juni Maaned lød der almindeligt Klager over Græsmangel, som først sent blev afhjulpen.

I Henhold til foranstaaende kan Høstaaret 1913 karakteriseres saaledes:

Et koldt Efteraar var ugunstigt for den sent saaede Vintersæd, der trods god Overvintring kun for Hvedens Vedkommende gav en fyldig Plantebestand ved Foraarets Komme. Ogsaa Vaarsæden blev paa Grund af de vekslende Vejrforhold i April saadet noget sent. Om end Undergrunden var stærkt vandfyldt fra Vinteren, var Overfladen dog ofte tør, saa at Spiringen foregik uensartet. Væksten blev derhos som Helhed hæmmet ved Sommerens ringe Nedbør. Kornhøsten begyndte ved normal Tid, men forsinkedes i nogle Landsdele ved ugunstigt Høstvejr. Rodfrugterne udviklede sig sent, især i de regnfattigste Egne. Kløver- og Græsmarkerne overvintrede godt, men de sidste gav et lille Udbytte paa Grund af den ringe Nedbør i Vækstperioden.

3. Amternes Høstberetninger.

Om Høstaaret i Almindelighed og om de enkelte Afgrøder har Departementet fra Amtene modtaget en Række Udtalelser, hvoraf man skal anføre følgende:

Københavns Amt. Taget i sin Helhed Amtet over maa Høsten betegnes som noget over en Middelhøst, hvis Kvantitet dog er betydelig bedre end Kvaliteten. Bedst stiller det sig for Hvedens Vedkommende, om hvilken Indberetningerne alle viser en Høst betydelig over Middel saavel i Henseende til Foldudbytte som Godhed og hollandsk Vægt. Dette skyldes formentlig den Omstændighed, at den solrige Sommer var særlig gunstig for denne Sædart, som ved sine dybtgaaende Rødder var i Stand til at modstaa Tørken i Sommerens

første Halvdel. Forskellen i Udbyttet af de forskellige Sædarter hidrører, foruden fra den tørre Forsommer, iøvrigt for en stor Del fra det uheldige regnfulde, stille og lumre Høstvejr i August Maaned. Navnlig Havren har lidt under den regnfulde Høst, men forøvrigt har alle Arter af Vaarsæd lidt nogen Forringelse, idet Sæden i ikke ringe Grad spirede i Hobene. Megen Sæd blev hjemkørt, inden den var fuldstændig tør, hvilket atter bevirkede, at Sæden ikke faa Steder tog Varme i Stak og Lade og som Følge heraf maatte omflyttes. Selv om Foder-værdien maaske ikke af den Grund er bleven forringet i nogen betydeligere Grad, er der dog derved fremkommet en Vare, der ikke egner sig til Salg eller til Udsæd. De Landmænd, der havde Taalmodighed og lod Sæden staa, til den efter Regnperioden var fuldstændig tør, fik derimod Avlen hjem uden synderlig Forringelse, naar bortses fra den Skade, Sæden allerede tog ved Spiring i Hobene. Kartofflerne er gennemgaaende langt over Middelhøst, og de øvrige Rodfrugter, navnlig Runkelroer, tegner til at give Middelhøst. Sommergræsningen har, paa Grund af den lange tørre Periode i den forud for August liggende Del af Sommeren, i Gennemsnit været under det normale og i mange Egne ikke saa lidt ringere. Høhøsten gav ikke noget særlig stort Udbytte, men Høet blev gennemgaaende bjærget i meget god Stand. Af Plantesygdomme og Larveangreb har der været meget lidt; fra Eggen ved Tølløse meldes dog om nogen Brand i Hveden og ikke ringe Skade paa Havren som Følge af Fritfluens Angreb.

Frederiksborg Amt. Frederiksborg Amts Landboforening indberetter, at Hveden klarede Vinteren godt, saa at der ved Væksttidens Begyndelse var god Kraft i Planterne og rigelig Vintervæde. Rugen derimod led en Del i Vinterens Løb og blev de fleste Steder tynd. Vaarsæden led en Del under Forsommerens Tørke og blev noget kort og tynd i Straaet, saa at Afgrøden, om end godt kærnesat, kun fyldte lidt i Laden. Kartoffler og Runkelroer var derimod ikke videre i Udvikling, da Regnperioden indtraf i August, end at disse Afgrøder kunde tage fuld Nytte af Regnen og derved give en stor Afgrøde, medens Kaalroerne mange Steder havde lidt saa meget ved den lange Tørkeperiode, at Væksten omtrent var afsluttet før Regnperioden. Om Indhøstningen bemærkes, at Regnperioden i August i Forbindelse med det stille og lumre Vejr forringede Kvaliteten i betydelig Grad, særlig hvor Sæden var høstet med Selvbinder, hvorved Vejringen blev des mere vanskelig og gav Tab ved den idelige Omsætning af Hobene. Medens Plantesygdomme som Helhed angives at have været ret betydningsløse og mindre end sædvanlig, meddeles fra Frederiksborgeggen, at ca. 30 Tdr. Ld. Havre paa en større Ejendom blev saa stærkt an-

grebet af Havreaal, at Udbyttet ikke kan ansættes højere end til 4—5 Fold. Samtlige Beretninger fremhæver Høstregnets skadelige Virkninger paa Kornhøsten; Tabet vurderes mere eller mindre højt, indtil $\frac{1}{5}$, dog saaledes at det særlig er Kvaliteten, der er forringet, men det bemærkes ogsaa, at den Sæd, der først blev mejet efter Regnperioden, var udmærket saavel i Udbytte som i Kvalitet.

Holbæk Amt. »Holbæk Amts økonomiske Selskab« angiver alle Afrøders kvantitative Udbytte til at være Middelhøst eller derover undtagen Rug, Kaalroer, Turnips og særlig Græsning, medens Kvaliteten anses for at være under det sædvanlige for alle Kornafgrøder undtagen Rug; om Aarsagen dertil siges der, at Kvaliteten ofte har lidt ved Spiring i Hobene og ved for tidlig Indkørsel. Udbyttet af Hvede, Byg og Enghø er angivet som særdeles godt. Om Rugen siges, at Plantebestanden blev udtyndet ret stærkt ved Vinterens Vejrlig, ligesom den har lidt en Del af Stængelbrand. Om Foderroerne udtales, at der ofte var »Spring« i Rækkerne som Følge af Rodbrand og Smeldelarver. Om Afrødernes Udvikling under Væksten oplyses, at Tørke i For- og Midtsommeren har nedsat Halmudbyttet en Del, medens under Høsten en Regnperiode fra 8. til 22. August, i hvilken Tid det regnede omtrent daglig, nedbragte Sædens Kvalitet i betydelig Grad. Plantesygdomme forekom i saa at sige alle Kulturer; men i Følge samtlige Beretninger synes de kun at være optraadt spredt og ikke i større Omfang. Fra anden Side udtales, at Aarsagen til det ringe Udbytte af Rugen skyldes for sildig Saaning som Følge af det foregaaende Aars sene Indhøstning, hvorved Udviklingen ikke blev normal inden Vinteren. Fra alle Sider omtales Høstregnets skadelige Indvirkning paa Kvaliteten, idet det dog fremhæves, at Forringelsen maaske oftere skyldes for tidlig Indkørsel; det bemærkes, at Høsten var langvarig og ofte besværliggjordes ved, at maskinbundne Neg maatte løses for at kunne gennemvejres.

Sorø Amt. »Sorø Amts landøkonomiske Selskab« udtaler, at den lange tørre Periode midt i Sommeren bevirkede, at Sæden blev kort i Straaet og kun fyldte lidt, men den medførte ogsaa, at der saa at sige ikke forekom Lejesæd. Tørken virkede ogsaa uheldigt paa Græsning og Høslæt, hvorimod Eftergræsningen har været god. Lokale Regnbyger bevirkede dog, at Forholdene i saa Henseende stillede sig uens i de forskellige Egne; ikke faa Steder forvoldte Hagl en Del Skade, dog var Tabet derved sjældent mere end et Par Fold; ogsaa sent saaede Roemarker tog Skade ved Hagl. Selve Høstvejret var meget ustadigt og foranledigede baade stort Spild af Kærne og Spiring i Hobene. Den godt kærnesatte, tunge Top, det korte og rene Straa, der knap var

helt modnet ved Mejningen, og den udstrakte Brug af Selvbindere bevirkede i Forening, at Sæden i det stille, disede Vejr mellem Regnbyggerne ikke blev ordentligt vejret paa Marken, hvorfor megen Sæd er hjembragt i mindre god Stand, og Kærnsens Holdbarhed har lidt meget. Fra Skelskør-Egnen meldes dog, at Bygget er godt høstet og har givet god Kvalitet. Af Plantesygdomme omtaler Sorøegnens to Landboforeninger kun enkelte Angreb af Kaalorme og Havreaal, medens der fra et stort Landbrug i Amtets sydligere Del siges, at Rugen i høj Grad og Hveden paa enkelte Steder har været angrebet af Larver; Planterne blev bortædte i Forsommeren, og den saaledes udtyndede Plantebestand led derved stor Skade. Samtlige Beretninger omtaler den skadelige Indvirkning af Sommertørken i Forbindelse med Regnen i Høsttiden.

Præstø Amt. Efter de modtagne Beretninger har Mængdeudbyttet af Sædhøsten gennemsnitlig stillet sig saaledes: Hvede, Byg og Havre noget over Middelhøst og Rug noget derunder. Kvaliteten har for Vintersæden været lidt over Normalen, for Byg normal og for Havre lidt derunder. Blandsæd og Bælgsæd har baade i Mængde og Godhed givet lidt over Middelhøst og ligeledes Kartofler, Sukkerroer og Foderroer, naar undtages Runkelroer, hvis Mængdeudbytte kun har været omkring det normale. Ager- og Enghø har givet lidt over Middelhøst i Mængde, og Kvaliteten er meget god. Sommergræsningen var noget ringere end sædvanlig. Alt i alt maa Høsten her i Amtet efter de indkomne Beretninger karakteriseres som lidt bedre end Middelhøst. Medens de første Sommermaaneders tørre Vejr i alt Fald i nogle Egne angives at have skadet Græsningen, Roerne og Halmudbyttet, bragte de to første Trediedele af August meget rigelig Regn og i Forbindelse dermed stille og lummert Vejr. Ikke blot besværliggjordes Høsten derved, men meget Korn spirede paa Marken, og Kvaliteten af Hvede, Byg og Havre led mange Steder derved, særlig Byggets Farve, ligesom ogsaa Foderet tog Skade, hvorom talrige Klager i de indsendte Beretninger bærer Vidne. Fra en Herregaard i Præstøegnen opgives det saaledes, at Udbyttet som Følge af Regnperioden kvalitativt var forringet med 10 pCt., medens en anden Gaard i samme Egn opgiver 10 pCt. spirede Kærner, og at Halmen har tabt Halvdelen af sin Værdi. Andetsteds fra meddeles, at Regnen vel har sinket Høsten, men ikke skadet Udbyttet synderligt. De modstridende Udtalelser turde vel for en Del bero paa Markernes forskellige Beliggenhed. Ogsaa i Aar har det vist sig, at de sindige og taalmodige Landmænd er come bedst fra Høsten, medens de, der kørte for tidligt ind, har maattet bøde derfor. Klager over Plantesygdomme og Insektangreb er forholdsvis

faatallige; fra et Par Steder klages over Brand i Hvede og Vaarsæd, og enkeltvis foreligger Klage over Jordlopper, Bladlus og Larver paa Kaalroer, samt over Havreaal, Kløveraal og Pletsyge paa Havre.

Bornholms Amt. Aarets Høstudbytte maa som Helhed i Henhold til de afgivne Indberetninger bedømmes som under Middelhøst. Af Sædafgrøderne er Hveden næsten gennemgaaende angivet som meget god, hvorimod saavel Rug som al Vaarsæd menes at være mere eller mindre under det normale. Derimod er Udbyttet af Rodfrugter langt bedre og som Helhed en Del over Middelhøst. Fra Bornholms nordre Herred udtales, at Vintersædens lidt sene Saatid og ringe Bladfylde inden Vinteren hæmmede Udviklingen, og Rugens Blomstring faldt sammen med ugunstigt Vejr. Vaarsæden blev lagt i ubekvem Jord som Følge af den megen Vintervæde og ringe Frost, men Smaaregn bødede en Del derpaa, saa at Spiringen foregik ret godt men dog uens. Sommeren var meget tør, og de sjældne Smaabyger faldt paa ganske snævre Strækninger — men med god Virkning. Fra Sønder Herred skrives, at Vintersæden i al Almindelighed har været meget god; men Vaarsæden spirede daarligt og den stadige Tørke forsatte den saa meget i Væksten, at Høsten kun fyldte meget lidt i Laden. Det er imidlertid ogsaa bleven sagt med nærværende ugunstige Aar for Øje, at radsaaede Marker i god Kultur viste sig meget overlegne i Modstandsevne. Om Kartoflerne udtales, at de delvis var gaaet fra Grøde i Tørken, men satte nye Knolde med Regnperiodens Begyndelse. Om Plantesygdomme meddeler »Bornholms landøkonomiske Forening«, at Tørken standsede Planternes sunde Udvikling, hvorved de blev mindre modstandsdygtige over for Sygdomsangreb, der, om de end ikke var særlig fremtrædende, dog paa Jorder i mindre god Kultur voldte en ret betydelig Skade. — Den længselsfuldt imødesete Regn kom først i Høstens Begyndelse og gjorde en Del Skade paa Kvaliteten, men ophjalp paa den anden Side Rodfrugter og Græs i betydelig Grad.

Maribo Amt. I Følge Indberetningerne til Amtet synes indeværende Aars Høst for Sædarterne at have været betydeligt over Middelhøst, hvad Kvantiteten angaar, medens Kvalitet og Vægt stiller sig noget ringere. Nogen Nattefrost i Foraaret har forskellige Steder skadet Byg og Havre en Del, men den passende Regnmængde i Juli Maaned har dog raadet Bod derpaa, ligesom Regnen ved at forlænge Vækstperioden har bevirket det ualmindelig store Kærneudbytte. Paa Grund af stærk Nedbør i Høsten blev denne dog meget besværlig og langvarig; under Høstningen var det mildt Vejr uden tørrende Blæst, det meste Korn blev mejet med Selvbindere, saaledes at Negene blev pakket fastere sammen end Tilfældet er med haandbundne Neg; hertil

kommer endvidere, at Straaet var noget grønt, medens Toppen var moden; alt dette tilsammen har bevirket, at megen Sæd spirede og af mange — navnlig mindre Jordbrugere — indbjærgedes i ikke behørig udvejret Stand, saa at Sæden tog Skade, idet den blev »ladebrændt«, muggen eller fugtig og saaledes tabte meget i Værdi. Dette rammer navnlig Bygget som Salgsvarer. Paa Nordvestlolland har en meget stærk Haglbyge foraarsaget en Del Skade. Hvad Rodfrugterne angaar, er det uvist, om Høsten naar Middel, idet den lange Tørkeperiode i Sommeren, samt for flere Egne Larveangreb, har forringet Udbyttet noget. Ligeledes tog Græsning og Bælg-sæd Skade i den tørre Forsommer. Insektangreb har ikke fundet Sted i noget større Omfang. Paa Vestlolland har Rust og Meldug forringet Hvedens Straa-udbytte noget, ligesom Smeldelarver har gjort nogen Skade paa Rodfrugter og Sæd paa Falster.

Svendborg Amt. Medens Rughøsten her i Amtet maa betegnes som middel, har Høsten for de tre andre Hovedkornsorters Vedkommende betydeligt oversteget en Middelhøst. Kvaliteten har gennemgaaende været god og bedst for de senere høstede Kornsorter, hvorved dog maa bemærkes, at Hvedehøsten faldt senere end sædvanligt, idet Modningen mange Steder skete samtidig med eller endog senere end for Vaarsædens Vedkommende. For tidlig Indkørsel i den første regnfulde Høstperiode er Aarsagen til de foreliggende Spring i Kvalitetsangivelserne. Kartoffelhøsten er baade hvad Mængde og Godhed angaar over Middelhøst, medens snarest det modsatte vil gælde Høsten af de øvrige Rodfrugter. Høhøsten maa betegnes som noget over Middelhøst, medens Sommergræsningen selvfølgelig er bleven uheldigt paavirket af den lange Tørke. Fremtrædende Plantesygdomme eller Larveangreb i særlig Grad har der ikke været. — Fra Langeland omtales fra flere Sider Høstudbyttet som endog overraskende stort, og det tilskrives dels den tidlige Saaning og dels den kølige August, hvorved Sæden fik en lang Voksetid og en sen Modning. Fra andet Sted udtales, at Sæden kun fylder lidt i Laden, men Grunden dertil, mener Indsenderen, er sikkert, at Sædbinderne er brugt til saa godt som al Sæden. — Fra Nyborgegnen, hvor Høsten begyndte tidligt, udtales, at Høsten var meget vanskelig, dels som Følge af en stærkt blødende Regn (32 mm), men mere maaske paa Grund af det efterfølgende stille og milde Væjr, der bevirkede, at meget Korn spirede. Fra næsten alle Sider omtales i Forbindelse hermed, at megen Sæd blev hjembragt uden at være tilstrækkelig vejret.

Odense Amt. Mængdeudbyttet af Hvede, Byg, Havre og Blandsæd samt Kartofler har været særdeles godt, medens de øvrige Korn-

afgrøders Udbytte nærmest har været normalt. Af Roerne har Turnips og Sukkerroer givet et ret ringe Udbytte, medens de andre Sorter er omkring det normale. Høhøsten har givet Middeludbytte, hvorimod Græsningen har været betydelig derunder. Hvedens Vækst svækkedes en Del i den tørre Maj, den Maaned hvor særlig denne Sædart skulde vokse, og ligeledes er ogsaa Vaarsædens Halmudbytte formindsket en Del paa Grund af Mangel paa Regn i Løbet af Foraaret og Forsommeren. Naar Rugen undtages, er Sædafgrødernes Kvalitet blevet noget forringet ved Regnen i Høsten; dette gælder saavel Straaet som Kærnen, hvilken sidste dog maa siges gennemgaaende at være af god Kvalitet. Kartofler og Rodfrugter har i Løbet af Sommeren jævnlig manglet Væde, hvorfor Udbyttet er blevet mindre godt. Agerhøet tabte i Fyld som Følge af for lidt Regn i Væksttiden, men Kvaliteten blev god, idet Indbjærgningen foregik heldigt. Enghøet har været godt og fyldigt paa de Enge, der vare fugtige, men derimod mindre godt paa tørre Enge; Kvaliteten har dog overalt været god. Sommergræsningen har de fleste Steder været sparsom paa Grund af Tørken; hvor den har været rigeligere, gælder dette Græsningen paa fugtige Enge. Høsten begyndte tidligt i Aar og dens første Halvdel forløb under gunstige Forhold, saa at Rugen blev godt indbjærget; hvorimod Høsten senere blev besværliggjort af en Regnperiode med forholdsvis stille Vejr, der vanskeliggjorde Indhøstningen af den øvrige Sæd, og det saa meget mere som Kærnen var modnet tidligt, medens Straaet endnu var forholdsvis grønt og derfor vanskeligt at faa tørret under det ustadige Vejr; dog blev det sidste bjærget under gode Forhold. Plantesygdomme eller Larveangreb har ikke i fremtrædende Grad været bemærket i Amtet, dog meldes fra flere Steder om Rust og Stribesyge i Bygget, navnlig Vinterbyg og seksradet Byg, uden at disse Sygdomme dog har foraarsaget væsentlig Skade. Fra andre Steder meldes om ret ringe Angreb af Havreaal og ret stærke Angreb af Bladlus og Svamp paa Kaalroerne.

Vejle Amt. Amtets Høstudbytte er, taget under eet, ikke saa lidt over Middelhøst; men da Amtet spænder over meget forskelligartede Jordbundsforhold, er Bedømmelserne ret uensartede. Fra Amtets vestlige Dele foreligger der saaledes Beretninger, der betegner Udbyttet som ikke saa lidt under Middelhøst, medens Græsningen er angivet som maadelig. Aarsagen er den lange Tørkeperiode, som siges at have vedvaret fra Maj til først i August, hvilket menes at være den mest langvarige Sommertørke siden 1868. Derimod indberettes fra Nørvang-Tørrild Herreder, at der er Egne, som fik rigelig Regn, saa at Udbyttet for alle Sædarter har været udmærket; Bygerne er saaledes

faldne meget lokalt. Og dette synes ogsaa at gælde Amtets bedre Egne; saaledes lyder en Beretning paa, at Høsten paa denne Egn er over Middel, trods den tørre Sommer, der gav Anledning til Frygt for, at Kornet skulde modnes for tidligt. Fra Koldingegnen (Hejls) omtales Vejrforholdene som saa gunstige som næsten muligt. — Om Indhøstningen bemærkes, at skønt Vejret ikke var særlig regnfuldt, var Indhøstningen dog vanskelig, og at mange sikkert har forhastet sig ved Indkørselen. Sommeren var jo tør, siges der, saa at Straaet næppe var meget vandfyldt; men man har været tilbøjelig til at meje Kornet i mindre moden Tilstand, end man plejer. — Som Helhed har Plantesygdomme ikke været almindeligt udbredte; dette gælder ogsaa den frygtede Kaalbroksvamp; selv om den forekom ret hyppigt, synes den tørre Sommer at have standset dens skadelige Udvikling; derimod synes Bladlus at være optraadt ret ondartet flere Steder.

Aarhus Amt. Som Helhed maa det siges, at Høstudbyttet 1913 er over Middelhøst for Amtet, idet alle Afrøder undtagen Rug og Sommergræsning i kvantitativ Henseende har givet Middeludbytte og for de fleste Afrøders Vedkommende en Del derover, medens Udbyttet i kvalitativ Henseende overalt er over det normale. Vejret i Høsttiden var tilmed godt, saa at Sæden de fleste Steder er blevet indhøstet i udmærket Stand, og Plantesygdomme o. lign. har ikke forvoldt større Skade, naar undtages enkelte Angreb af Kaalbroksvampen. Af de enkelte Indberetninger bemærkes fra Skanderborgegnen, at Høsten i Forsommeren som Helhed tegnede til at blive ganske udmærket; men den lange Tørkeperiode forvoldte, at Udbyttet blev mindre end forventet. De foreløbige Tærskningsresultater tyder dog paa, at Kærneudbyttet bliver udmærket og staar paa Højde med de aller bedste Aar, og for de Landmænd, der gav sig Tid, faldt Indhøstningen under særdeles gode Vilkaar. Herom udtales fra flere forskellige Steder, dels at Vaarsæden ofte var tvemoden, dels at der synes at raade en mærkelig Trang til at høste for tidligt; hvor man ikke udviste fornøden Forsigtighed ved Indkørselen, tog Sæden Skade i Stak eller Lade, saa at den blev »gulvbrændt«. Mejningen foregik i Følge alle Beretninger ualmindelig hurtigt og let med Maskinerne. Om Rodfrugterne udtales ret jævnligt, at de i Tørken blev forsæt i Væksten, medens der fra enkelt Side berettes, at Kartoflerne har givet et ganske ualmindelig stort Udbytte. Om Angreb af Kaalbroksvampen lyder Klagerne almindeligt fra alle Egne, om Angrebene end blev standset en Del under den tørre Periode i Forsommeren.

Randers Amt. Amtets Høstudbytte er som Helhed en Del over Middelhøst, særlig for Kvaliteten; hvad Mængden angaar, er det

kun Rug og Græsning, der har givet under det normale Udbytte. Her-til bemærker Amtsberetningen, at den tørre Sommer har nedsat Mængdeudbyttet af Halm, men at Kærnen er god, og samme Aarsag har nedbragt Udbyttet af Kaalroer og Turnips og betydelig forringet Udbyttet af Græsmarkerne. Endvidere har Kornets Kvalitet paa sine Steder lidt under Regnen i Høsttiden. — »Randers Amts Husholdningsselskab« udtaler, at den ualmindelig tørre Sommer har foraarsaget, at Sæden fyldte noget mindre end sædvanligt, men tillige at den giver gode og tildels særdeles gode Fold. Samtidig med Høstens Begyndelse — ca. 1. August — indtraf en Regnperiode, der medførte, at Byggets Farve led noget, og at nogen Vaarsæd blev bjærget i mindre god Stand. Det senere indtraadte gode Vejr bevirkede, at Høsten tilendebragtes let, og det saaledes hjembragte gav en høj Kvalitetsvægt og var i udmærket Stand. Runkelroerne giver et særdeles godt Udbytte, medens Kaalroer paa Grund af Angreb af Bladlus er mindre gode og endog simple paa mindre godt kultiverede Jorder. Sommergræsningen har som Følge af Tørken været slet i de kritiske Maaneder Juni og Juli, men derimod meget god i Efteraaret. Høstudbyttet af Ager og Eng blev bjærget i fortrinlig Stand. — Om Rugens ringe Høstudbytte bemærkes fra Østerlisbjerg Herred, at det skyldes dels Kulden i Oktober og i det tidlige Foraar, dels den ringe Nedbør i Maj og i Skridningstiden. — Af Plantesygdomme o. lign. har kun de ovenfor nævnte Angreb af Bladlus gjort nogen væsentlig Skade.

Aalborg Amt. Høstens Udbytte kan for Kornafgrødernes Vedkommende betegnes som over Middelhøst, undtagen for Rugen, hvis ringe Mængdeudbytte maa tilskrives mindre gode Spiringsforhold i Efteraaret 1912. Ogsaa Rodfrugter, særlig Kartoffler, har givet et godt Udbytte, og Høhøsten var baade stor og af særlig god Kvalitet. Derimod har Græsningsforholdene overvejende været ringe. — »Nibe-Løgstør og Omegns Landboforening« udtaler, at den tørre Sommer særlig gik ud over Græsningen, medens Tørken vel ogsaa forsatte Kornafgrøderne en Del, hvad Straaudbyttet angaar, men Kærnen fik dog de fleste Steder fuld Udvikling og blev paa Grund af den megen Sol særdeles værdifuld, ligesom Vilkaarene for en god og billig Indbjærgning var de bedst mulige. For Rodfrugterne var Udsigterne en Tid meget mørke, men Resultatet er ogsaa her blevet betydelig bedre end forventet. Naar Hensyn tages til den fortrinlige Kvalitet, er Høsten som Helhed sikkert værdifuldere end en Middelhøst. Larveangreb og Plantesygdomme synes kun at have været til Stede i forholdsvis ringe Grad, og blandt andet synes Rodfrugterne at have lidt mindre af Kaalbroksvampen end i de foregaaende Aar. I Følge en anden Indberet-

ning har Kaalroerne i korte Perioder været angrebne af Bladlus, der dog ikke naaede at foraarsage nogen Skade af Betydning.

Hjørring Amt. Høsten har for Kornets Vedkommende i Henseende til Mængdeudbytte været under Middel for Rug, meget god for Havre og Blandsæd og over Middel for Byg. Ganske vist fyldte Straaet ikke saa godt, men til Gengæld fyldte Kærnen meget godt. Kvaliteten kan for alt Kornet betegnes som meget god. Naar Straaet ikke fyldte meget, skyldes det, for saa vidt Vintersæden angaar, i nogen Grad de uheldige Forhold i Efteraaret 1912. Paa Grund af det regnfulde Vejr blev Rug og Hvede saaet sent, og Jorden var i en ret uheldig Tilstand. Spirene blev derfor svage, og Sæden groede kun langsomt i Foraaret 1913. Hertil kom yderligere den lange Tørkeperiode i Sommertiden, der bevirkede, at Kornet blev for kort. Blomstringen og Kærnesætningen foregik derimod under gunstige Forhold. Vaarkornet blev saaet under heldige Betingelser, spirede hurtigt og tegnede i Forsommeren til at give et overordentlig godt Udbytte baade af Straa og Kærne. Den tre Maaneder lange Tørke virkede imidlertid hæmmende paa Straaets Vækst, særlig Byg og Bælgsæd, medens Havre og Blandsæd trivedes bedre og giver et godt Udbytte. Kærnen er for al Vaarsæd meget god. Høsten af Korn foregik hurtigt og let, idet Vejret, kun ganske faa Dage undtaget, var fortrinligt, og Høstmaskinerne kunde, da der ingen Lejesæd var, bruges overalt. Plantesygdomme eller Larveangreb har ikke været fremtrædende, kun indberettes om nogen Skade foraarsaget af Smeldelarver, samt at Havren enkelte Steder har været angrebet af lys Pletsyge. Af Rodfrugterne giver nogle en god Middelhøst, medens Kaalroer og Turnips giver derunder, særlig Kaalroer, der har lidt meget ved Angreb af Kaalbroksvampen og Bladlus. Ager- og Enggræs til Høslæt spirede godt frem i Foraaret, Væksten blev senere noget hæmmet af Tørken, men gav dog over Middelhøst af meget god Kvalitet. Sommergræsningen kan kun betegnes som temmelig god. Der var vel tilstrækkeligt og godt Græs i Foraaret og i Juni Maaned; men paa Grund af Tørken spirede intet frem efter Slæt, og Græsmarkerne var i Slutningen af Juli ofte fuldstændig afsvedne, saa at Kvæget de fleste Steder maatte tages paa Stald.

Thisted Amt. Høstudbyttet er som Helhed vurderet en Del over Middelhøst, idet kun Rug og Sommergræsning er betegnet som under det normale, men ganske vist ikke lidt derunder; paa den anden Side er Udbyttet af Agerhø og Kartoffler vurderet højt i alle Henseender, ligesom ogsaa Vaarsæden har givet et meget godt Udbytte. Som Aarsag til at Rugen er mislykket, angives gennemgaaende, at den kun undtagelsesvis blev saaet rettidig — som oftest først 4.—7. Oktober —

hvorfor den var kuert alt fra Sædetiden og ikke senere i Væksttiden har kunnet komme til Kræfter. Enkelte af de lokale Beretninger kan ikke anslaa Aarets Udbytte til mere end normalt, naar der tages i Betragtning, at Græsningsforholdene har været saa ringe, og at man derfor har maattet give betydelige Tilskud for at ernære Besætningerne Sommeren over; men i Modsætning hertil udtales fra Hillerslev Herred (Nordthy), at Kornhøsten med Undtagelse af Rugen er den bedste, man nogensinde har kendt der paa Egnen. Meddeleeren mener, at dette maa tilskrives Efteraarets og Vinterens rigelige Nedbør, der bevirkede, at Jordens Fugtighedsforhold var gode trods Sommerens ringe Regnmængde. Det fremgaar imidlertid af alle Beretningerne, at Fugtigheden har været for ringe for Græsmarkerne, og efter nogle Beretninger var der ogsaa for Bælgplanterne for lidt Væde, af hvilken Aarsag Blandsæden har givet en noget ringere Høst end den øvrige Vaarsæd. Om Foderroernes forventede Mængdeudbytte lyder Beretningerne noget forskelligt, men de samstemmer dog i, at Roerne længe stod i Stampe og først sent kom i god Vækst. Plantesygdomme har ikke været almindelig udbredte, naar undtages Angreb paa Kaalroer. Om Indhøstningsforholdene udtaler alle Beretninger, at de i det væsentlige var ideelle.

Viborg Amt. Amtsberetningen udtaler, at den vedholdende Tørke, der har været ét Særkende for Sommeren 1913, har influeret paa Høstudbyttet i sin Helhed, og særlig gælder dette Sommergræsningen; endvidere er det fremhævet fra nogle Egne, at Afgrøden led meget under et heftigt Stormvejr i Tiden 10.—13. Juni med derpaa følgende Nattefrost, saa at særlig Rugen, der var under Blomstring, tog stor Skade. Høstudbyttet er som Helhed noget over Middelhøst, og saaledes at Kvaliteten er karakteriseret kendelig højere end Kvantiteten. — At Forholdene har været en Del forskellige, fremgaar bl. a. af en Beretning fra Egnen noget Syd for Viborg, hvori der udtales, at Vejrforholdene i Hovedsagen har været fortrinlige, men at der dog til Tider og paa sine Steder var vel megen Tørke. Kornet blev overalt indbjerget i fortrinlig Stand. — Fra Middelsom-Sønderlyng Herreder bemærkes, at Vintersæden paa Grund af for sen Udsæd stod noget tyndt fra Efteraaret, medens den Vaarsæd, der var saaet rettidigt, kom godt op og til at begynde med stod ret kraftigt. Men da Regnen udeblev, da Sæden skulde skride, blev Væksten for tidligt afsluttet, saa at Kornafgrøden gav for lidt til Fyld, hvorimod Kærnen udviklede sig godt og gav et tilfredsstillende Udbytte. Den senere saaede Vaarsæd kom derimod for tyndt op, og led ulige mere under Tørken, og dette gælder ifølge flere Beretninger særlig de lettere Jorder. Medens

Amtets Middelkarakter navnlig for Runkelroer og i mindre Grad ogsaa for Turnips er over Middelhøst, berettes fra Fjends Herred, at Tørken særlig har indvirket paa Rodfrugterne. Af Sygdomsangreb er det som Helhed kun Kaalbroksvampen og Bladlus, der har bragt større Tab.

Ringkøbing Amt. Amtets store Udstrækning og meget forskelligartede Jordbundsforhold har i Aar bevirket, at Høstudbyttet bedømmes meget uens i de forskellige Egne. For saa at sige alle Afgrøder ligger Bedømmelsen mellem »ug.« og »mdl.«, for nogle endda indtil »slet«. Trods dette viser Hovedresultatet dog over Middelhøst. Indberetningerne samstemmer i Hovedsagen med en Beretning fra Thorsted (omtrent midt i Hind Herred), der udtaler, at Forsommeren gav en ualmindelig frodig Vækst af alle Afgrøder; men paa Grund af alt for lille Nedbør i Løbet af Sommeren standsede Væksten mere eller mindre for alle Vaarsædafgrøder, medens Vintersæden klarede sig godt. Ved Høstningen viste det sig imidlertid, at det kun var Straaet, der var for lidt af, hvorimod Aksene for alle Sædarters Vedkommende var store og fyldige. Om Roer og Kartoffler hedder det, at de nok har lidt meget under Tørken, men at de dog efter Regnen rettede sig en Del. Græsningen har paa Grund af Tørken været knap næsten overalt, og nogle Steder endog yderst slet. Med Hensyn til det lille Straa-udbytte bemærkes fra anden Side, at Hø og Halm har en meget stor Foderværdi; Avlen er derfor i Aar meget værdifuld. Samtlige Beretninger samstemmer i det væsentlige i, at saavel Hø som Korn blev bjærget under de aller bedste Forhold. — Plantesygdomme har som Helhed ikke været særlig udbredte, og selv den frygtede Kaalbrok-svamp synes efter de fleste Beretninger at have været mindre almindelig end sædvanlig, hvorimod Bladlus har gjort større Skade paa Roerne.

Ribe Amt. Høstudbyttet maa som Helhed betegnes som over Middelhøst ikke blot for Kvantiteten men end mere for Kvaliteten, idet kun Mængdeudbyttet af Boghvede, Kaalrabi og Sommergræsning har været under det normale. I de enkelte Indberetninger omtales følgende Enkeltheder: Forsommerens lovende Høstudbytte forringedes ved den tørre Periode senere paa Sommeren, hvilket navnlig gik ud over Udviklingen af Rodfrugterne, som længe stod i Stampe. Hertil maa bemærkes, at det fra de fleste Sider tilmed udtales, at Sæden er kort i Straaet og kun fylder lidt i Laden, og om Græsningen siges det, at den, om end rigelig i de første Maaneder, senere paa Sommeren var følelig sparsom. Om Rodfrugterne hedder det fra anden Side, at det udsaaede Frø ofte ikke spirede, saa at Omsaaning maatte foretages paa et noget sent Tidspunkt. Af Plantesygdomme nævnes enkelte Angreb af Fritfluen, og Kaalroerne var almindeligt befængte med Blad-

lus og angrebet af Kaalbroksvampen, der i høj Grad har forringet Udbyttet. Om Indbjærgningen af alle Høstafgrøder er samtlige Indberetninger enslydende, idet der udtales, at Høstvejret var saa gunstigt, som det var muligt.

Omstaaende tabellariske Oversigt viser, hvorledes Høsten er bleven bedømt i de enkelte Amter, saavel hvad Kvantitet som hvad Kvalitet angaar. Karakteren »g« (godt) er Udtryk for Middelhøst. De for Amterne anførte Bedømmelser er Gennemsnitsresultater af Opgivelser, der er indhentede fra større og mindre Jordbrugere, Landboforeninger m. fl. inden for hvert Amts Omraade. De i Tabellen anførte Gennemsnitskarakterer for hele Landet, saavel for Kvantitet som for Kvalitet, er beregnede under Hensyntagen til Størrelsen af det til de forskellige Afgrøder anvendte Areal i hvert Amt, saaledes som dette er opgjort for Aaret 1912. For Sommergræsningens Vedkommende er Hovedkarakteren dog et simpelt Gennemsnit af Amtskaraktererne.

Det fremgaar af den tabellariske Oversigt, at Kornafgrødernes Mængdeudbytte for Landet som Helhed ligger mere eller mindre over Normalen; Undtagelse herfra dannes dog af Rugen og i mindre Grad af Bælgsæden; endelig var Udbyttet af Boghvede tarveligt. Hvad Høstudbyttets Kvalitet angaar, ligger denne i Almindelighed ligeledes over den sædvanlige, ofte endog betydeligt derover, og dette gælder ogsaa overvejende de ovennævnte Afgrøder, der gav et mindre Mængdeudbytte end sædvanlig. Herfra maa dog undtages de Dele af Landet, som med Hensyn til Nedbørsforholdene under Høsten var mest ugunstigt stillede; i disse Amter ligger Kvaliteten en Del under Kvantiteten, og dette rammer især de østlige og sydlige Dele af Landet, fordi det er i disse Landsdele, at der fortrinsvis produceres Korn til Salg, og hvor Kornets Kvalitetsforringelse derfor betyder mest.

Hveden har som Helhed givet et stort Udbytte baade i Mængde og Godhed; thi kun i enkelte Amter, hvor Hvede dyrkes i ringe Mængde, har Udbyttet ikke været over det normale.

Rugen har derimod for hele Landet givet under Middelhøst i Kvantitet, medens Kvaliteten er god, og dette Forhold er gennemgaaende saa at sige overalt; Mængdeudbyttet har dog i Amtene Maribo, Ringkøbing og Ribe været over det normale.

Mængdeudbyttet af Vaarsæd, Byg, Havre og Blandsæd, er som Helhed betydelig over et Middelaars, og dette gælder ret gennemgaaende alle Amter undtagen Bornholms. Kvaliteten er i

Amterne	Hvede			Rug			Byg			Havre		
	Kvantitet	Kvalitet	Holl. Vægt	Kvantitet	Kvalitet	Holl. Vægt	Kvantitet	Kvalitet	Holl. Vægt	Kvantitet	Kvalitet	Holl. Vægt
Københavns . .	mg	mg	131	g ÷	g +	122	mg	mg ÷	115	mg ÷	g +	88
Frederiksborg .	mg ÷	mg ÷	129	tg	g	122	mg ÷	g	113	g +	g +	87
Holbæk	mg ÷	g +	131	g ÷	g +	123	mg ÷	g +	113	mg ÷	g +	85
Sorø	mg	mg	131	g ÷	mg ÷	122	mg ÷	g	113	mg ÷	g	92
Præstø	mg ÷	g +	130	g ÷	g +	122	mg ÷	g	114	mg ÷	g ÷	87
Bornholms . . .	mg	mg ÷	129	g ÷	tg +	118	g ÷	g	113	tg +	g ÷	82
Maribo	mg +	mg	131	mg ÷	mg	123	mg +	g +	115	mg	g +	87
Svendborg . . .	mg	mg +	133	g	mg ÷	123	mg ÷	mg	113	mg ÷	mg ÷	89
Odense	mg	mg	127	g +	mg ÷	123	mg	mg	118	mg	mg	86
Vejle	mg	mg +	130	g	mg	122	mg	mg	113	mg	mg	85
Aarhus	mg ÷	mg	132	g ÷	mg ÷	122	g +	mg ÷	114	mg ÷	mg ÷	87
Randers	mg ÷	mg	131	g ÷	mg	121	mg ÷	mg ÷	116	mg ÷	mg ÷	86
Aalborg	mg +	mg +	129	g ÷	mg	121	mg ÷	mg	111	mg	mg	83
Hjørring	g +	mg	—	g ÷	mg	122	g +	mg	111	mg ÷	mg	85
Thisted	g	mg +	129	tg	g +	121	mg ÷	mg ÷	112	mg ÷	mg +	88
Viborg	g	mg +	131	g +	g +	122	g +	mg ÷	113	g	mg ÷	85
Ringkøbing . . .	g +	mg	—	g +	mg ÷	121	g	mg ÷	113	g	mg ÷	87
Ribe	mg ÷	mg +	133	g +	mg ÷	120	g +	mg ÷	107	mg ÷	mg ÷	84
Gennemsnit for hele Landet }	mg	mg	131	g ÷	g +	122	mg ÷	mg ÷	113	mg ÷	mg ÷	87

Amterne	Kartofler		Gulerødder		Runkelroer		Kaalroer		Turnips		Sukkerroer	
	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet
Københavns . .	mg	mg ÷	g	g +	g +	mg ÷	g +	mg ÷	mg ÷	g +	—	—
Frederiksborg .	mg +	mg +	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg	mg ÷	mg	g +	g +	—	—
Holbæk	mg ÷	mg ÷	g +	g +	g +	mg ÷	g	g +	g +	mg ÷	g	g +
Sorø	mg	mg ÷	g +	g +	g +	mg ÷	g	g	g	g	g	mg ÷
Præstø	mg ÷	g +	g	g +	g +	g +	g	g	g	g	g	g
Bornholms . . .	mg ÷	g ÷	tg +	g	mg +	mg ÷	mg	g +	g +	g	—	—
Maribo	mg	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	g +	mg ÷	g +	g +	mg ÷
Svendborg . . .	mg	mg	g	g	g	mg ÷	g	g +	g +	g +	g +	g +
Odense	mg ÷	mg ÷	g	g	g +	g +	tg +	g	g ÷	g	g	g +
Vejle	mg ÷	mg ÷	g +	g +	mg ÷	mg	g	g	g +	g +	g +	mg ÷
Aarhus	mg ÷	mg ÷	g +	g +	mg	mg ÷	g	g +	g +	g +	—	—
Randers	mg	mg ÷	g +	mg	mg ÷	mg ÷	g	g +	g +	g +	—	—
Aalborg	mg	mg ÷	g	g +	mg	mg	g +	g +	g +	g +	—	—
Hjørring	mg ÷	mg ÷	g +	g +	g +	mg ÷	tg +	g	g ÷	g +	—	—
Thisted	mg	mg +	g	g +	g +	mg ÷	g	mg ÷	g	mg ÷	—	—
Viborg	mg +	mg	g	mg ÷	mg ÷	mg	g ÷	g	g +	g +	—	—
Ringkøbing . . .	g +	mg ÷	g +	g +	g +	mg ÷	g	g +	g ÷	g +	—	—
Ribe	mg	mg ÷	g +	g +	g +	g +	tg +	g	g	g	—	—
Gennemsnit for hele Landet }	mg	mg ÷	g +	g +	g +	mg ÷	g	g +	g	g +	g +	g +

Anm. Ved Kornsorterne er det Kærneudbyttet, hvis Karakter er angivet

Blandsæd		Bælgsæd		Boghvede	
Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet
mg	g	g	g	—	—
mg ÷	g	g	g	—	—
g	g +	g	g	—	—
g +	g +	g ÷	g	—	—
g ÷	g +	g +	g +	—	—
mg	g +	g +	g +	—	—
mg	mg ÷	g	g +	—	—
mg ÷	mg	g	g +	—	—
mg ÷	mg	g +	g +	tg ÷	tg +
mg ÷	mg ÷	g	g +	—	—
mg ÷	mg ÷	g	g	—	—
mg ÷	mg	g +	g +	—	—
g +	mg ÷	g	mg ÷	—	—
g +	mg ÷	g	g +	tg +	g ÷
g	mg ÷	g ÷	g	tg	g ÷
mg ÷	mg ÷	g +	g +	g ÷	g +
g +	g +	g	g +	tg	g ÷

alle Amter paa Fyn og i Jylland bedre end Mængdeudbyttet, medens den paa Sjælland og Lolland-Falster er derunder; dog ligger ogsaa her Kvaliteten over Normalen.

For alle de fire Hovedkornsorter gælder det, at den hollandske Vægt er ret god.

Bælgsædens Mængdeudbytte er for Landet som Helhed en Middelhøst, medens Kvaliteten er noget derover.

Boghveden gav, baade hvad Mængde og Godhed angaar, under Middelhøst.

Høsten af Rodfrugter har været noget forskellig; størst Udbytte har Kartoflerne givet, idet Middeltallet for Landet som Helhed, ligesom for alle Amter, ligger betydeligt over Normalen saavel for Mængde som Godhed. For Foderroerne har Udbyttet for Landet som Helhed været omkring Middelhøst, men dog saaledes at det har været bedst for Runkelroer og noget mindre godt for Kaalroer; for begge Afgrøder gælder det, at i de Landsdele, hvor Dyrkningen er mest udbredt, har Udbyttet været forholdsvis ringere end i de Egne, hvor disse Roesorter kun benyttes i ret ringe Omfang. Dette gælder ogsaa Turnips, der i Hovedsagen forholder sig som Kaalroerne, idet begge Arters formindskede Udbytte som oftest skyldes Kaalbroksvampen.

Sukkerroerne har som Helhed givet en god Middelhøst, især hvad Kvaliteten angaar.

Hvad Høavlen angaar, har Udbyttets Mængde for Landet som Helhed været over Middelhøst, medens Kvaliteten som Helhed og gennemgaaende for alle Amter har været endog særdeles god. Mængdeudbyttet har baade for Ager- og Enghø været bedre i Jylland end paa Øerne.

Sommergræsningen har som Helhed været ringe og som oftest betydelig un-

Agerhø		Enghø		Sommergræsning
Kvantitet	Kvalitet	Kvantitet	Kvalitet	
g +	mg	g	mg ÷	g ÷
g	mg +	g	mg	g ÷
g +	mg ÷	g +	mg ÷	tg +
g +	mg	g	mg ÷	g ÷
g +	mg	g	mg ÷	g ÷
g	mg	g ÷	g +	g ÷
mg ÷	mg	g +	mg ÷	g
g +	mg	g +	mg	g ÷
g	mg	g	mg ÷	tg +
mg ÷	mg	mg ÷	mg	g ÷
mg ÷	mg	g +	mg ÷	g ÷
mg ÷	mg	g +	mg	tg +
mg	mg +	mg ÷	mg	g ÷
mg ÷	mg	g +	mg	tg
mg ÷	mg	g +	mg +	tg
g +	mg	g ÷	mg	tg +
mg ÷	mg	g	mg ÷	g ÷
mg ÷	mg	g +	mg ÷	tg +

der det normale. Den sparsomme Græsning har ramt alle Amter undtagen Maribo Amt, hvor Græsningsudbyttet nærmest maa karakteriseres som normalt.

Paa Grundlag af de i det foregaaende meddelte Oplysninger kan Høsten 1913 for Landet som Helhed karakteriseres saaledes:

Af Vintersædafgrøderne har Hveden baade i Mængdeudbytte og Kvalitet givet en særdeles god Høst, medens Rugen, om end Kvaliteten gennemgaaende var god, har givet under Middelhøst i Mængde. Af Vaarsædarterne gav saavel Byg og Havre som Blandsæd over Middelhøst, idet dog den sidstnævnte var den mindst tilfredsstillende. Bælgsædens Udbytte var nærmest Middelhøst, Boghvedens derunder. — Af Rodfrugterne lykkedes Kartofflerne bedst, men dog var ogsaa Udbyttet af saavel Foderroer som Sukkerroer Middelhøst eller derover. — Af Hø gav baade Marker og Enge et noget større Udbytte end normalt, og Kvaliteten var god. — Aarets svageste Punkt var Sommergræsningen, som de fleste Steder var tarvelig.
